

DE MEMORIE VAN TOELICHTING OP HET ONTWERP VAN WET TOT VASTSTELLING VAN REGELEN BETREFFENDE HET ACCOUNTANTSWEZEN
(K.B. dd. 24 April 1939; zitting 1938—1939; 385, no. 3) *)

Algemeene beschouwingen.

Reeds sedert tal van jaren is de wensch levendig, dat door een regeling van overheidswege eenige orde zal worden gebracht op het terrein van werkzaamheid van den accountant. Dat deze wensch met het voortschrijden der jaren met toenemenden aandrang wordt geuit, houdt verband met de sterke ontwikkeling, welke het accountantswezen vooral in de latere jaren heeft te zien gegeven. Die ontwikkeling laat zich hierdoor verklaren, dat, door het steeds ingewikkelder worden der verhoudingen in het economische verkeer, het toespitsen van den concurrentiestrijd en het stijgen der belastingen, bij de ondernemers in handel en nijverheid in steeds toenemende mate de behoefte is ontstaan aan voorlichting en advies van deskundige zijde, teneinde te geraken tot een verbetering van de bestaande systemen van administratie, alsmede tot verbeterde controle op het bedrijf, juistere kostprijberekeningen en verzevenlijking van bedrijfs-economische beginselen. Het sprak hierbij vanzelf, dat men daartoe gebruik maakte van de diensten van hen, die zich met de wetenschappelijke bestudeering van deze vraagstukken en met de praktische toepassing daarvan bezig houden, de accountants.

Daarbij kwam, dat ook in wettelijke regelingen van verschillenden aard steeds meer aan het instituut van „deskundigen”, waaronder veelal in de eerste plaats accountants zijn te verstaan, een plaats werd ingeruimd, terwijl daarin anderzijds door het opnemen van de mogelijkheid van boekenonderzoek de gelegenheid werd geopend, van de diensten van accountants gebruik te maken. Te dezen moede, om enkele voorbeelden te noemen, worden gewezen op de Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934, de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935, de wet van den 13den September 1935 (*Staatsblad* No. 564), houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, en de wet van den 28sten December 1936 (*Staatsblad* No. 639 DD), houdende maatregelen tot het verkrijgen van juiste economische statistieken, welke alle van den laatsten tijd zijn en waarnaast nog verschillende andere wetten zouden zijn te noemen.

Door de hiervóór geschetste omstandigheden is de accountantswerkzaamheid in den loop der jaren in de economische samenleving een steeds belangrijker plaats gaan innemen.

Het aantal van hen, die in het accountantsberoep werkzaam waren, was een 30-tal jaren geleden nog betrekkelijk zeer gering. De meeste accountants hadden zich vereenigd in enkele organisaties, die niet alleen de belangen harer leden behartigden, doch tevens, door het organiseren der opleiding, door instelling van examens, welke tot het lidmaatschap toegang gaven, zomede door toezicht op de beroepsuitoefening, op lofwaardige wijze de belangen van het beroep verzorgden. De toenemende vraag naar accountants hulp leidde er intusschen toe, dat de belangstelling voor dat beroep sterk groeide, zoodat, vooral in de oorlogsjaren en kort daarna, het aantal accountants hier te lande aanzienlijk steeg. De omstandigheid, dat de uitoefening van het beroep vrij was, maakte het daarbij echter mogelijk en had dan ook tot gevolg, dat velen zich als accountant gingen vestigen, wier kennis en ervaring op dit gebied belangrijk ten achter stond bij die van hen, die na aflegging van examens of na langdurige practijk den op hoog peil staanden accountantsstand hier te lande hadden gevormd. Daling van het gemiddeld peil der accountants hier te lande met daaruit voortvloeiende schade voor den naam van het beroep waren hiervan de gevolgen. Een en ander gaf nieuw voedsel aan het reeds eerder geuite verlangen, te komen tot wettelijke maatregelen ter bescherming van het accountantsberoep.

Ondergeteekende moede hier herinneren aan de instelling, bij Koninklijk besluit van 16 Mei 1918, van een Staatscommissie, welke onder meer tot opdracht had na te gaan of — en zoo ja, op welke wijze — een wettelijke regeling van het accountantswezen behoorde te worden getroffen. Blijkens het verslag dier Staatscommissie, hetwelk einde 1920 het licht zag, stelde deze zich op het standpunt, dat een regeling van het accountantswezen bij de wet inderdaad gewenscht was. Het wetsontwerp, hetwelk het verslag vergezelde, liet de uitoefening van het beroep vrij, doch beoogde de instelling van een van Staatswege te houden accountantsregister, waarin zouden kunnen worden ingeschreven meerderjarige Nederlanders, in het bezit van het diploma van accountant, afgegeven na aflegging van een door den Staat te houden accountantsexamen, dan wel uitgereikt vanwege een tot die uitreiking bevoegd verklaarde handelshoogeschool of universiteit. Een van Overheidswege in te stellen Raad van Toezicht zou omtrent

de toelating tot het register beslissen en voorts op de ingeschrevenen toezicht uitoefenen. Zij, die in het accountantsregister vermeld stonden, waren verplicht, den ambtseed af te leggen en hadden het recht, zich „registeraccountant” te noemen. De regeling van het wetsontwerp betekende derhalve een vrij ingrijpende Overheidsinmenging, terwijl de Staat zich daardoor tevens voor niet onbelangrijke uitgaven zou zien geplaatst. Deze beide overwegingen hebben er in hoofdzaak toe geleid, dat de Regeering destijds gemeend heeft aan het voorstel der Staatscommissie, hetwelk overigens ook niet van praktische bezwaren ontbloot was, geen uitvoering te moeten geven.

De bezwaren, aan den heerschenden toestand van ongeregelde verbonden, deden zich inmiddels in de daarna volgende jaren met nog meer klem gevoelen. Aanvankelijk wisten de wetenschappelijk goed onderlegde accountants, die, gelijk reeds boven opgemerkt, grotendeels in enkele vereenigingen georganiseerd waren, zich, nu de titel „accountant” gemeengoed was geworden en dus als zoodanig niets meer zeide, van hun mindere collega's te onderscheiden door vermelding, nevens dien titel, van de organisatie waarvan zij deel uitmaakten. Dit middel bleek echter spoedig ondeugdelijk. Steeg het aantal der beroepsgenooten, dat der vereenigingen van particuliere accountants nam niet minder toe, zoodat dit aantal in die jaren reeds tenminste twaalf bedroeg. Het laat zich begrijpen, dat bij een dergelijke veelheid van organisaties de vermelding van het lidmaatschap van één daarvan als onderscheidend kenmerk weinig of geen doel meer treft. Allengs kwam dan ook een toestand van verwarring in het accountantswezen te ontstaan, die, niet alleen voor den goeden naam van het accountantsberoep, doch ook in het belang van het publiek, een voorziening ten zeerste gewenscht deed schijnen.

Het vorenstaande heeft er toe geleid, dat de vraag, langs welken weg een meer geregelde toestand in het accountantswezen zou kunnen worden verkregen, door de Regeering reeds een tiental jaren geleden opnieuw in overweging werd genomen. Haar uitgangspunt daarbij was, dat zooveel mogelijk aansluiting moest worden gezocht aan en partij worden getrokken van het tot dusverre in het maatschappelijk leven gegroeide, en anderzijds, dat de regeling zoo min mogelijk de corporatieve zelfstandigheid der in het maatschappelijk leven opgekomen organisaties zou behooren te beïnvloeden.

Aansluiting aan het in het maatschappelijk leven gegroeide beteekende in de eerste plaats een prijsgeven van de gedachte, dat het recht tot uitoefening van het accountantsberoep en het voeren van den titel „accountant” in het vervolg aan zekere beperkende bepalingen zou onderworpen worden. De Regeering was van meening, dat tot een beperking van deze sinds jaren genoten beroepsvrijheid slechts dan zou behooren te worden overgegaan, indien zulks met het oog op het algemeen belang bepaald noodzakelijk zou wezen. Die noodzaak scheen echter ten aanzien van het accountantsberoep niet aanwezig.

In de tweede plaats beteekende die aansluiting aan het in het maatschappelijk leven gegroeide, dat zooveel mogelijk zou moeten worden voortgebouwd op datgene, hetwelk, nevens wat dienaangaande door instellingen van hooger onderwijs werd verricht, op het gebied van opleiding, examens, toezicht en tucht van de zijde der particuliere organisaties was tot stand gebracht. Hiertoe bestond, naar de Regeering destijds meende, alle aanleiding. Gelijk reeds hierboven aangestipt, waren enkele vereenigingen van accountants reeds sinds jaren op dit gebied werkzaam geweest, teneinde het accountantsberoep omhoog te brengen en hoog te houden. Aan deze werkzaamheid, welke zich in de latere jaren nog sterk uitbreidde en met groote opofferingen was gepaard gegaan, was het wel in de eerste plaats toe te schrijven, dat men, zonder dat de Overheid daarop rechtstreeks invloed had gehad, hier te lande toentertijd reeds kon bogen op het bezit van een groot aantal wetenschappelijk uitnemend onderlegde accountants. De Regeering was van oordeel, dat het in het licht dier omstandigheid niet slechts gerechtvaardigd, doch ook logisch moest worden geacht, dat voor een regeling van het beroep op dit punt zoo mogelijk langs den eenmaal ingeslagen weg der particuliere bemoeiing zou worden voortgegaan.

Een voorziening naar den bovenbedoelden grondslag, aansluiting aan het in het maatschappelijk leven gegroeide, zou zeker niet zonder bezwaar en wellicht ook niet gemakkelijk uitvoerbaar wezen, indien zij slechts kon verkregen worden ten koste van de corporatieve zelfstandigheid van de in het maatschappelijk leven opgekomen organisaties. Het is deze overweging, welke de Regeering er destijds toe leidde zich op het standpunt te stellen, dat beïnvloeding van de vrijheid van organisatie en inbreuk op het autonome karakter der bestaande vereenigingen bij een regeling van het accountantsberoep van Overheidswege zooveel mogelijk dienden te worden vermeden.

In het jaar 1926 bereikte de Regeering, op haar verzoek, het ontwerp eener wettelijke regeling van het accountantswezen, samengesteld in onderlinge samenwerking van de oudste drie hier te lande bestaande accountantsvereenigingen, namelijk het Nederlandsch Instituut van Accountants, den Nederlandschen Bond van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants, welk ontwerp, naar het toeschreef, met de hiervóór gegeven beginselen in hoofdzaak in overeenstemming was. Het ontwerp in kwestie ging uit van de gedachte, dat in het leven zou worden geroepen een federatie van daarvoor in aanmerking komende accountants-

*) Het ontwerp van wet werd door ons gepubliceerd in de Mei-aflevering 1939, blz. 75 ev.

verenigingen, welke zich in het bijzonder met de behartiging der belangen van het accountantsberoep zou bezighouden. De tot die federatie toegetreden verenigingen zouden in beginsel volledig autonoom blijven. Van Staatswege zou echter worden medegewerkt aan het toezicht op de opleiding en de examens, welke vanwege de federatie zouden worden georganiseerd, aan de beslissing, in elk geval afzonderlijk, over de vraag, of een accountant gerechtigd zou zijn, toe te treden tot een der aangesloten verenigingen, zoodat aan het toezicht en de tucht over de toegelaten leden. Daartegenover zou van Staatswege aan de toegelatenen een zekere bescherming worden verleend in den vorm van een uitsluitend recht om een bepaald onderscheidenden titel te voeren.

De in het door de verenigingen aangeboden ontwerp uitgewerkte denkbeelden gaven den toenmaligen ambtsvoorganger van den ondergeteekende aanleiding, de zaak in handen te stellen van een commissie van deskundigen, teneinde hem van voorlichting te dienen bij de beantwoording van de vraag, of de voorgestelde regeling de basis zou kunnen vormen voor een bevredigende oplossing van het vraagstuk. Het door deze commissie uitgebrachte advies, hetwelk in de uitgave „Verslagen en Mededeelingen van de Afdeling Handel en Nijverheid van het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid”, jaargang 1930, No. 2, gepubliceerd werd, ging vergezeld van een ontwerp van wet, dat, wat het beginsel betreft, met het voorstel der drie verenigingen overeenstemde, doch de zaak op ietwat breeder grondslag regelde.

Tegen de door de commissie ontworpen wettelijke regeling rezen na de publicatie van verschillende zijden bezwaren. Verreweg het voornaamste daarvan betrof een voorschrift, inhoudende, dat de leden van de hier reeds eerder genoemde accountantsverenigingen, in tegenstelling tot andere belanghebbenden, zonder meer in het nieuw in te stellen accountantsregister zouden kunnen worden ingeschreven. Men zag daarin een bevoorrechtiging, waarvoor voldoende motief ontbrak. Daarnaevens werden tegen sommige onderdeelen van het voorstel bedenkingen van meer ondergeschikten aard ingebracht. De Regeering vond in een ander aanleiding, de zaak opnieuw aan de commissie voor te leggen, opdat deze haar over de te berde gebrachte bezwaren nader van advies zou dienen. Dit advies hield een aantal wijzigingen in de ontworpen regeling in, waarbij tevens het denkbeeld, om den leden van enkele bestaande organisaties uitsluitend uit hoofde van dat lidmaatschap recht op inschrijving in het accountantsregister te geven, werd prijsgegeven. Weliswaar gaf de commissie in haar nader advies als haar oordeel te kennen, dat, zoo de toelating „en bloc” van de leden van de organisaties in kwestie voor die leden een zekere bevoorrechtiging zou inhouden, deze geenszins ongemotiveerd te achten zou zijn, aangezien zij immers logisch zou voortvloeien uit de door de Regeering kenbaar gemaakte waardeering van het historisch geworden; daartegenover meende de commissie evenwel het oog toch niet te mogen sluiten voor het groote gevaar, dat de totstandkoming eener wettelijke regeling op den tegenstand, welken dit onderdeel van het ontwerp ontmoette en ongetwijfeld zou blijven ontmoeten, af zou stuiten. Zij zag in die totstandkoming een zoodanig belang, dat zij zich verplicht achtte in overweging te geven, de regeling der toelating „en bloc” uit het ontwerp te schrappen, waardoor het belangrijkste bezwaar, dat een beletsel voor de Regeering zou kunnen vormen om een regeling naar de door de commissie aangegeven grondslagen te verwezenlijken, zou zijn weggenomen.

Was de ondergeteekende reeds spoedig na zijn eerste optreden als hoofd van het Departement, hetwelk deze aangelegenheid onder zijn bevoegingen had, tot de conclusie gekomen, dat een wettelijke regeling betreffende het accountantswezen, zoowel in het belang van de accountants zelf als in het belang van het publiek, inderdaad wenschelijk was, sedert is bij hem de overtuiging gegroeid, dat de toestand van verwarring in de accountantswereld niet gedooft, dat de Regeering zich terzake nog langer afzijdig zou houden. In de voorstellen, door de zoeven genoemde commissie gedaan, vond hij daarbij een grondslag, welke naar zijn meening ook voor het huidige nog alleszins aanvaardbaar is te achten. Hij heeft dan ook niet slechts de formulering van het hierbij aangeboden wetsontwerp, doch ook de toelichting daarop grootendeels aan het advies der commissie kon worden ontleend.

Het wetsontwerp omvat in groote trekken de instelling van een openbaar accountantsregister, waarin in het algemeen slechts worden ingeschreven zij, die voldoen aan bij de wet gestelde eischen van bekwaamheid en betrouwbaarheid voor de uitoefening van het accountantsberoep en zich onderwerpen aan bij de wet gestelde regelen van toezicht en tucht. Zij, die ingeschreven zijn in het accountantsregister, verkrijgen door de inschrijving de uitsluitende bevoegdheid tot het voeren van den titel van „registeraccountant”; de uitoefening van het accountantsberoep en het gebruik van den titel van „accountant” blijven derhalve zonder eenige beperking toegelaten. Het register wordt gehouden met medewerking van een speciaal met het oog op deze wet nieuw gevormde vereniging, van welke de in het register ingeschreven accountants van rechtswege lid worden en welke vereniging, nevens de instellingen van hooger onderwijs, die op dat gebied werkzaam zijn, de opleiding en de examens voor het accountantsberoep zal verzorgen. Verschillende organen, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Regeering en van genoemde vereniging, zijn belast met het beheer van het register, met het beoordeelen van de

aanvragen tot inschrijving daarin, met het toezicht op de gedragingen der ingeschreven accountants, zoodat met het toezicht op de uitvoering van datgene, wat verder krachtens de wet aan de nieuwe vereniging is toevertrouwd.

Een zoo rechtstreeksche en innige samenwerking tusschen Overheid en particulier initiatief, als in het voorgestelde ontwerp belichaamd, is in dezen vorm voor ons land feitelijk iets nieuws. Intusschen bezit die vorm wel zoo veel aantrekkelijkheid, dat er alle aanleiding bestaat, de totstandkoming eener regeling naar grondslag daarvan te bevorderen. Daarmede zal, naar het den ondergeteekende wil voorkomen, aan het moeilijke vraagstuk van een regeling betreffende het accountantswezen hier te lande een oplossing zijn gegeven, welke ten volle bevrediging kan schenken.

De verschillende artikelen vinden hieronder afzonderlijke toelichting.

Artikelen.

Artikel 1 houdt als hoofdmoment der regeling in de instelling van een openbaar register, waarin de daarvoor in aanmerking komende accountants zullen kunnen worden ingeschreven. De eischen, voor die inschrijving genoemd, bekwaamheid en betrouwbaarheid, spreken voor zich zelf. De nadere uitwerking daarvan wordt gevonden in § 4 van het ontwerp. Omtrent de doorhaling, waarvan lid 2 van dit artikel spreekt, komen in § 5 van het ontwerp nadere voorschriften voor.

Artikel 2 regelt het eerste geval, waarin de medewerking van het particulier initiatief in de uitvoering der wet wordt betrokken. Het houden van het accountantsregister zal namelijk krachtens het hier bepaalde geschieden met medewerking van de nieuw opgerichte vereniging „Nederlandsch Instituut van Registeraccountants”, welker wordingsgeschiedenis uit het eerste lid blijkt.

De hier genoemde vereniging is opgericht door den voorzitter van de vereniging „Nederlandsch Instituut van Accountants”, de oudste hier te lande bestaande accountantsorganisatie, en den voorzitter van de vereniging „Vereniging van Academisch Gevormde Accountants”, de organisatie, welke op grond van haar opvattingen omtrent de betekenis van een wetenschappelijke opleiding in het accountantsberoep nevens eerstgenoemde het meest in aanmerking kwam om aan de totstandkoming van de voorgenomen wettelijke regeling mede te werken.

De medewerking van het Instituut doet uiteraard niet af aan het feit, dat het register, officieel door de wet ingesteld, ook een officieel karakter blijft dragen en dat het bestaan daarvan onafhankelijk is van de samenwerking met het Instituut. Zou deze laatste te eeniger tijd een einde nemen, dan zal dus het register blijven voortbestaan, zij het ook, dat de wet dan terzake een nadere voorziening zal moeten treffen.

Ofschoon de oprichting van het „Nederlandsch Instituut van Registeraccountants” reeds heeft plaats gehad, zal die oprichting slechts gevolgen hebben, indien de wet tot stand komt, en zal met name, behoudens voor wat de oprichters betreft, ook het lidmaatschap niet kunnen worden verkregen dan na inwerkingtreding van deze wet. Tot zolang blijft dus de vereniging als het ware slapende. Hare statuten zijn als bijlage bij de Memorie van Toelichting gevoegd en, voor wat de uitvoering der wet betreft, geheel met het ontwerp in overeenstemming.

Artikel 3. Het rechtstreeksche beheer van het register wordt in handen gesteld van een Raad van Beheer, een orgaan, dat bij de uitvoering der wet een zeer belangrijke rol zal hebben te vervullen en omtrent welks samenstelling artikel 7 van het ontwerp voorschriften bevat.

Artikel 4 geeft enkele bepalingen nopens de wijze, waarop het publiek van den inhoud van het accountantsregister en van inschrijvingen en doorhalingen daarin zal kunnen kennisnemen.

§ 2 regelt de bevoegdheden en verplichtingen van hem, die in het accountantsregister staat ingeschreven.

Artikel 5. De ingeschrevene zal krachtens het bepaalde in het eerste lid bevoegd zijn, den titel „registeraccountant” te voeren. Het tweede lid van dit artikel waakt tegen misbruik door onbevoegden. Het stelt straf op elke handeling van een niet-ingeschrevene, die bij het publiek redelijkerwijze den indruk zou wekken, dat de betrokkene in het accountantsregister ingeschreven staat. Het gebruik van benamingen als „ingeschreven accountant”, „boekaccountant” e.d. zal door deze strafbepaling kunnen worden geweerd.

Artikel 6 onderwerpt den registeraccountant aan een door het Instituut vast te stellen Reglement van Arbeid. Soortgelijke reglementen zijn reeds thans bij verschillende accountantsverenigingen van kracht en houden voorschriften in, betrekking hebben op de wijze, waarop de leden-accountants het beroep behooren uit te oefenen. Bij de te geven voorschriften zal rekening dienen te worden gehouden met het uiteenlopend karakter der werkzaamheden van de zgn. „public accountants” en van andere

groepen van accountants, voor wie het register eveneens zal openstaan. Teneinde de zekerheid te hebben, dat het Reglement van het nieuwe Instituut geen bepalingen zal bevatten, welke tegen de in het accountantsberoep geldende opvattingen zouden indruischen, is in het tweede lid van het artikel bepaald, dat het Reglement zelf en de latere wijzigingen daarin de goedkeuring zullen behoeven van den reeds eerder genoemden Raad van Beheer.

§ 3 van het ontwerp heeft in het bijzonder op de organen betrekking.

Artikel 7. Dit artikel geeft omtrent het voornaamste daarvan, den Raad van Beheer, voorschriften. De Raad zal uit vijf gewone leden en een, door de Kroon te bepalen, oneven aantal plaatsvervangende leden bestaan, deels te benoemen door den met de uitvoering der wet belaste Minister, deels door het Instituut, en wel met dien verstande, dat de door het Instituut benoemde leden in den Raad de meerderheid zullen vormen. Hij zal o.m. het register beheeren (artikel 3), in eersten aanleg omtrent de inschrijving in het accountantsregister hebben te beslissen (artikelen 18 en 19) en medezeggenschap hebben in hetgeen ten aanzien van opleiding en examens tot de taak van het Instituut behoort (§ 6).

Artikel 8 houdt de instelling in van Raden van Tucht, welke belast zullen zijn met de uitoefening van toezicht op en tucht over de ingeschreven registeraccountants. Aangezien het wenschelijk is, eenig verband te leggen tusschen de Raden van Tucht en den Raad van Beheer, welke laatste voor de toelating tot het register eveneens over de gedragingen van accountants zal hebben te oordeelen, bepaalt het artikel, dat in elken Raad van Tucht tenminste twee leden of plaatsvervangende leden van den Raad van Beheer zitting zullen hebben.

Artikel 9. De Raad van Beroep neemt in beroep een beslissing in alle gevallen, waarin tegen een beslissing van den Raad van Beheer of van een Raad van Tucht beroep openstaat. In tegenstelling met den Raad van Beheer, welke in meerderheid uit vertegenwoordigers van het Instituut zal bestaan, vormen in den Raad van Beroep de door de Regeering aangewezen leden de meerderheid.

Artikel 10. Het Bureau der Examens is ingevolge artikel 51 belast met de regeling en de leiding der examens en met de regeling van de leer- gangen, welke, ter opleiding voor die examens, door het Instituut zullen moeten worden georganiseerd.

Artikel 11. Het Curatorium, waarin de door de Regeering aangewezen leden de meerderheid vormen, is ingevolge artikel 52 belast met het toezicht op de opleiding en de examens.

De artikelen 12 tot en met 15 hebben, naar het voorkomt, geen toelichting van noode.

§ 4 van het ontwerp regelt de inschrijving in het accountantsregister en het lidmaatschap van het Instituut, zoowel in materieelen als in formeelen zin.

Artikel 16 bepaalt, dat in het accountantsregister ingeschrevenen van rechtswege lid worden van het Instituut en dat uitsluitend registeraccountants leden van het Instituut kunnen zijn. Een gedwongen lidmaatschap kan in het voorgestelde systeem niet ontbreken, omdat het Instituut zijn bij de wet opgedragen taak slechts dan naar behooren zal kunnen vervullen, indien het de beschikking heeft over de daarvoor noodige, mede uit de financiële bijdragen der leden te verkrijgen geldmiddelen. De vrijheid om al dan niet tot het Instituut toe te treden zou de levensvatbaarheid van het gekozen stelsel derhalve ernstig in gevaar brengen. Principieel is deze organisatie-dwang uiteraard niet geheel zonder bezwaar; ondergeteekende heeft echter gemeend daaraan voldoende tegemoet te zijn gekomen door de regeling, vervat in de artikelen 56 tot en met 59, welke ter plaatse nog nader toelichting zal vinden. Is eenerzijds een verplicht lidmaatschap in het systeem der wet geboden, anderzijds schijnt het niet gewenscht, dat ook niet-registeraccountants tot het lidmaatschap van het Instituut zouden worden toegelaten; niet alleen omdat zulks niet met het karakter der nieuwe vereeniging zou zijn overeen te brengen, doch ook omdat het noodzakelijk zou zijn, daarvoor afzonderlijke, buiten de wettelijke regeling staande, organen van toezicht en tucht in het leven te roepen, hetgeen uiteraard ernstige praktische bezwaren zou opleveren.

De in *artikel 17* gestelde primaire eisch, aflegging van een volledig accountantsexamen, beteekent, dat in de toekomst slechts diegenen als registeraccountants zullen kunnen worden ingeschreven, bij wie een deugdelijke wetenschappelijke basis aanwezig is; voor een gezonde ontwikkeling van den accountantstand zal die basis niet mogen ontbreken. In de eerste plaats valt hier te denken aan de academische opleiding, welke, naar met goeden grond is te verwachten, op den duur wel de aangewezen weg zal blijken om het accountantsradicaal te verkrijgen. Intusschen staat wel vast, dat een opleiding buiten de academie, zooals thans nog veelal

gebruikelijk, voorloopig nog niet zal kunnen worden gemist. Het ontwerp noemt daarom als tweede mogelijkheid de aflegging van een door het nieuwe Instituut af te nemen accountantsexamen.

Het tweede lid van het artikel opent de mogelijkheid, ook op grond van b.v. in Indië afgelegde examens toelating tot het register te verkrijgen.

De artikelen 18 tot en met 23 regelen de wijze, waarop een inschrijving in het accountantsregister kan worden verkregen. De aanvraag daartoe moet worden ingediend bij den Raad van Beheer (artikel 18), welke daaromtrent in eerste instantie beslist, nadat de ingeschreven registeraccountants, leden van het Instituut, in de gelegenheid zijn gesteld, tegen de aanvraag bezwaar te maken, en na verhoor van degenen, die de Raad nuttig acht te hooren. Ingeval bezwaren zijn ingediend, zal de Raad slechts mogen beslissen na verhoor, althans oproeping, van dengene, die deze indiende en van den aanvrager (artikel 19).

Het vierde lid van artikel 19 geeft de gronden aan, waarop een ingekomen verzoek tot inschrijving zal moeten worden geweigerd. De Raad van Beheer onderzoekt niet alleen of de candidaat aan de gestelde eischen van bekwaamheid voldoet, doch stelt ook een onderzoek in naar de vraag, of hij de voor de uitoefening van het accountantsberoep vereischte betrouwbaarheid bezit. De staat van faillissement of curateele zal, zoolang deze duurt, mede een beletsel zijn om in het accountantsregister te worden ingeschreven.

De artikelen 20 tot en met 22 betreffen het recht van beroep, den aanvragers tegen een afwijzende beslissing van den Raad van Beheer toegekend.

Artikel 24 noemt de gevallen, waarin een inschrijving in het accountantsregister wordt doorgehaald. De gegeven opsomming spreekt, naar het voorkomt, voldoende voor zich zelf. Het onder e bepaalde heeft betrekking op de disciplinaire berechting, in § 5 van het ontwerp geregeld.

De artikelen 25 en 26 regelen de wederinschrijving van hem, wiens vroegere inschrijving is doorgehaald. De hier gekozen procedure is eenvoudiger dan die terzake van de eerste inschrijving, in dien zin, dat de mogelijkheid van indiening van bezwaren door het bestuur van het Instituut of de leden daarvan is achterwege gelaten, zulks teneinde aan de belangen van hem, die de herinschrijving verzoekt, zooveel mogelijk tegemoet te komen. Mocht de weder-toegelatene zich gedurende den tijd, dat zijn inschrijving was doorgehaald of daarvoor, aan laakbare handelingen hebben schuldig gemaakt, dan geeft het bepaalde in artikel 27, tweede lid, de gelegenheid, daartegen alsnog langs disciplinair weg op te treden.

§ 5 regelt het toezicht op en de tucht over de registeraccountants.

Artikel 27 kwam reeds eerder ter sprake, bepaaldelijk het tweede lid van dit artikel. De beide eerste leden geven het gebied aan, waarover het toezicht op en de tucht over de registeraccountants zich zullen uitstrekken, en hebben, naar het voorkomt, in dit verband weinig toelichting van noode. Uit de bewoordingen van het eerste lid blijkt, dat ook handelingen en gedragingen, buiten het beroep verricht, tot een disciplinaire vervolging kunnen leiden, een en ander echter slechts voorzover zij in strijd zijn met de waardigheid, in het algemeen voor het accountantsberoep vereischt.

Het in het derde lid bepaalde strekt ertoe te voorkomen, dat de handelingen en gedragingen van registeraccountants, die in Overheidsdienst werkzaam zijn, aan het toezicht en de beoordeeling van tweeërlei gezag zouden onderworpen zijn. De hier aan de Raden van Tucht opgelegde bepreking sluit uiteraard niet uit, dat zij uit een maatregel, door het bevoegd gezag tegen een registeraccountant in Overheidsdienst genomen, in een voorkomend geval consequenties kunnen trekken voor wat betreft de verdere handhaving van den betrokkene in het accountantsregister.

De artikelen 28 tot en met 37 geven regelen met betrekking tot de procedure, voor de behandeling van een bezwaar tegen een registeraccountant in eerste instantie te volgen. Opgemerkt worde, dat krachtens het bepaalde in artikel 29 een berechting kan plaats vinden niet slechts op grond van een tegen een registeraccountant ingediende klacht, doch evenzeer uit hoofde van bezwaren, welke bij den betrokken Raad van Tucht zelf tegen den accountant in kwestie zijn gerezen. Het tweede lid van genoemd artikel geeft de gronden aan, waarop de Raad van Tucht, na kennisneming van het nopens de zaak uitgebrachte rapport, nadere berechting kan achterwege laten. De mogelijkheid is daarbij opengelaten, dat de Raad van nadere berechting afziet op grond van de overweging, dat de feiten van zóó ouden datum zijn, dat zij geen zin meer zou hebben of niet meer doeltreffend zou wezen. Artikel 30 geeft daartegenover aan den Raad van Tucht de bevoegdheid om een zaak opnieuw in behandeling te nemen, indien later feiten te zijner kennis komen, welke daartoe aanleiding gaven.

De in de artikelen 31 tot en met 36 nedergelegde regeling is in groote

trekken gelijk aan die, welke ten aanzien van dezelfde onderwerpen bij en krachtens de wet van den 2en Juli 1928, *Staatsblad* No. 222, is vastgesteld met betrekking tot de procedure voor de medische tuchtcolleges; zij behoeft, naar het den ondergeteekende wil voorkomen, geen nadere toelichting.

Artikel 38 noemt de disciplinaire straffen, welke den registeraccountant kunnen worden opgelegd.

Artikel 39 geeft de mogelijkheid, de beslissing van een Raad van Tucht geheel of gedeeltelijk te publiceren. Deze publicatie heeft ten doel, de registeraccountants en ook het publiek in de gelegenheid te stellen, in gevallen, waarin omtrent de al of niet toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen van den registeraccountant twijfel kan heerschen, kennis te nemen van het oordeel, dat het toezichthoudend college omtrent die gedragingen koestert, en van de motieven, welke tot dat oordeel geleid hebben. De hier opgenomen regeling is vrijwel gelijk aan die, vermeld in artikel 63 van het Reglement medisch tuchtrecht en oplossing van geschillen.

De *artikelen 42 tot en met 48* betreffen het recht van beroep tegen beslissingen van een Raad van Tucht. Het recht wordt toegekend aan den registeraccountant, ten aanzien van wien een bezwaar bij de nadere berechting, waarvan het vierde lid van artikel 29 spreekt, gegrond is verklaard, en aan den klager, doch aan dezen laatst slechts, voorzover zijn klacht, nadat tot nadere berechting is besloten, daarbij ongegrond is verklaard. Zou derhalve zijn bezwaar wel gegrond zijn verklaard, doch niet tot oplegging van straf hebben geleid, dan zal voor hem geen beroep open staan, aangezien hij anders zou moeten opkomen tegen het niet-opleggen van straf, hetgeen ter uitsluitende beoordeeling van den Raad van Tucht is. Voor den klager, wiens klacht reeds aanstonds op grond van het bepaalde in artikel 29, tweede lid, door den Raad van Tucht is afgewezen, staat verder het recht van beroep evenmin open.

Artikel 43 bepaalt in het tweede lid, dat o.m. aan den Raad van Tucht, van wiens beslissing in beroep gekomen wordt, kennis wordt gegeven van de bij den Raad van Beroep ingekomen voorziening in beroep. Aan dit voorschrift heeft de bedoeling ten grondslag gelegen, den Raad van Tucht in de gelegenheid te stellen de stukken, welke op de aangelegenheid betrekking hebben, aan den Raad van Beroep te doen toekomen.

§ 6. Ten aanzien van het in deze paragraaf geregelde moge worden verwezen naar hetgeen bij artikel 17 werd opgemerkt over het waarschijnlijk tijdelijk karakter van de werkzaamheid van het Instituut op het punt van examens en opleiding. Zou de behoefte daaraan te eeniger tijd komen te ontbreken, dan zullen de in deze paragraaf gegeven bepalingen uiteraard uit de wet dienen te vervallen.

De eerste leden van de *artikelen 49 en 50* dragen thans aan het Instituut op, voor opleiding en voor aflegging van examens de noodige gelegenheid te geven, en wel in een omvang, door den Raad van Beheer te bepalen. Het examenreglement, hetwelk de voor de examens te stellen eischen en de terzake te geven vrijstellingen zal inhouden, wordt door den Raad van Beheer goedgekeurd. Ook latere wijzigingen daarvan zullen slechts onder goedkeuring van dat college kunnen tot stand komen, aan hetwelk voorts de vaststelling van het bedrag der les-, examen- en diplomagelden is opgedragen.

De andere artikelen van deze paragraaf behoeven geen nadere toelichting.

§ 7 houdt eenige voorschriften in omtrent de geldmiddelen, welke bij de uitvoering der wet zijn betrokken. De kosten, aan de uitvoering verbonden (algemeene administratiekosten, kosten in verband met het beheer van het register, kosten van examens en opleiding, bezoldigingen, reis- en verblijfskosten, vacatiegelden, kosten voortvloeiende uit de in § 9 voorziene overgangsregeling), zullen ten laste komen van het Instituut, dat anderzijds gerechtigd zal zijn tot de uit de uitvoering voortvloeiende baten (de ontvangsten krachtens artikel 4 van het ontwerp, les-, examen- en diplomagelden, baten uit de overgangsregeling voortvloeiende). Het geldelijk beheer berust mede in handen van het Instituut, zonder dat dit intusschen tegenover de overheid een rechtstreeksche, in de wet vastgelegde verantwoordelijkheid voor dat beheer draagt. De in het ontwerp gekozen vorm van samenwerking tusschen de Regeering en een bepaalde particuliere vereeniging is gebaseerd op het vertrouwen, dat die vereeniging de beteekenis van de haar bij de wet toegedachte taak zal weten te verstaan en dus ook het geldelijk beheer zal voeren op een wijze, die daarmede in overeenstemming is. Niettemin scheen het wel gewenscht, te voorzien in de mogelijkheid van eenig toezicht. In *artikel 55* is daarom bepaald, dat de Raad van Beheer, in welken ook vertegenwoordigers der Regeering zitting hebben, steeds de bevoegdheid zal hebben, de administratie van het Instituut te controleren of te doen controleren.

§ 8. Gelijk boven uiteengezet, is in het systeem der voorgestelde regeling een verplicht lidmaatschap een noodzakelijkheid. In het algemeen zal die verplichting voor den betrokkene geen nadeel behoeven op te leveren

en bepaaldelijk niet, zoolang het Instituut zich bezighoudt met hetgeen krachtens de wet tot de uitvoering van zijn taak behoort, welke werkzaamheid, ook door de omstandigheid, dat daarbij vertrouwensmannen der Regeering medewerken, min of meer een officieel stempel draagt. De statuten laten het Instituut echter vrijheid, zich in algemeen zinnig ook bezig te houden met onderwerpen, die op een ander terrein dan dat der wettelijke regeling liggen. Worden in een dergelijk geval door het Instituut besluiten genomen, waarmede een minderheid zijner leden zich niet kan vereenigen, dan staat dien leden weinig anders open dan zich noodgedwongen bij zulk een besluit neder te leggen, omdat de andere mogelijkheid, uittreding uit het Instituut, tevens verlies van de inschrijving in het accountantsregister zou beteekenen. Ondergeteekende heeft gemeend daarom in de wet een waarborg te moeten scheppen, dat door het Instituut, tegen het gevoelen van een minderheid zijner leden, over soortgelijke onderwerpen geen besluiten worden genomen en ten uitvoer gelegd, zonder dat bedoelde leden in de gelegenheid zijn geweest, die besluiten aan het oordeel eener buiten de vereeniging staande instantie te toetsen.

De *artikelen 56 tot en met 59* voorzien in deze materie. Volgens artikel 56 kunnen in een dergelijk geval tenminste tien leden — of, indien het aantal leden minder dan honderd bedraagt, tenminste een tiende deel van de leden — het desbetreffende besluit bij den Raad van Beheer ter vernietiging voordragen. Indien het besluit vernietigd wordt, kan het bestuur van het Instituut, en indien het gehandhaafd wordt, elk der bezwaarde leden, ingevolge artikel 58 van de beslissing van den Raad van Beheer in beroep komen bij den Raad van Beroep. Artikel 59 stelt den Raad van Beheer in de gelegenheid te voorkomen, dat aan een op die wijze aangevallen besluit uitvoering wordt gegeven, zoolang daaromtrent niet onherroepelijk is beslist.

Een ander geval, dat naar de meening van den ondergeteekende voorziening behoefde, betrof de mogelijkheid, dat terzake van vaststelling van contributies of andere geldelijke verplichtingen voor de leden, door het Instituut een politiek zou worden gevoerd, welke practisch zou neerkomen op een bemoeilijking van den toegang tot die vereeniging. Daarom heeft hij gemeend, aan de autonomie, welke het Instituut in dit opzicht bezit, eenige beperking te moeten aanleggen, en wel in dien zin, dat besluiten dienaangaande aan vernietiging door den Raad van Beheer, of in beroep door den Raad van Beroep, worden blootgesteld. Deze materie wordt in de *artikelen 60 en 61* van het ontwerp geregeld.

Tenslotte is in de *artikelen 62 en 63* een voorziening voorgesteld voor het geval, dat de in den Raad van Beheer zitting hebbende door de Regeering aangewezen leden, die daar in de minderheid zijn, zich eenstemmig verklaren tegen een door dien Raad aangenomen besluit, voorzover de wet tegen een dergelijk besluit geen beroep toekent. Deze leden hebben in dat geval de bevoegdheid, het besluit in kwestie bij een vereenigde vergadering van den Raad van Beheer en den Raad van Beroep ter beoordeeling aanhangig te maken, welke vergadering een uiteindelijke beslissing neemt. Ook hier bestaat verder de mogelijkheid van schorsing van het aangevallen besluit, en wel door den voorzitter van den Raad van Beroep.

§ 9. Een der grootste moeilijkheden bij de regeling van het accountantsberoep schuilt in de bepalingen, die den overgang van den ouden naar den nieuwen toestand moeten reglementeeren. Wil de regeling ten volle aan haar doel beantwoorden, dan dient er eenerzijds nauwkeurig acht op te worden geslagen, dat de toelating tot het register bij den overgang beperkt blijft tot hen, die, wat bekwaamheid en vakkennis op het gebied der accountancy betreft, een vergelijking kunnen doorstaan met degenen, die krachtens artikel 17 toegang zullen kunnen krijgen, d.w.z. aan tamelijk hooge minimum-eischen voldoen. Anderzijds zal het met het oog op de belangen van hen, die in het accountantsberoep een bestaan hebben verworven, wenschelijk zijn, bij de toetsing aan die eischen een niet al te strenge maatstaf aan te leggen; weliswaar zal de uitoefening van het accountantsberoep vrij blijven ook voor hen, die niet voor inschrijving in het accountantsregister in aanmerking komen, doch het is te verwachten, dat in de practijk toch in die inschrijving een begerenswaardig doel zal worden gezien.

Het komt den ondergeteekende voor, dat door de regeling, zooals die in § 9 wordt voorgesteld, aan het vraagstuk van den overgang een oplossing is gegeven, welke voldoende ruimte laat om de belangen, bij deze zaak betrokken, naar behooren te ontzien. Zij stelt de gelegenheid om inschrijving in het accountantsregister te verkrijgen open voor al diegenen, die op een bepaald tijdstip aan zekere voorwaarden voldoen, en wel voor onbepaalde tijd, zoodat ook zij, die op dat tijdstip het accountantsberoep niet metterdaad uitoefenen en voor wie de inschrijving derhalve wellicht geen oogenblikkelijk belang heeft, zich nog steeds later met een beroep op de overgangsbepalingen voor inschrijving in het register kunnen aanmelden. De regeling voorziet voorts in de mogelijkheid, in daartoe leidende gevallen om redenen van billijkheid sommige van de voor inschrijving gestelde voorwaarden niet ten volle te doen gelden. Tenslotte is, met het doel om de toekomstige inschrijving van hen, die wegens het niet voldoen aan de voorwaarden niet aanstonds in het register kun-

nen komen, zoomin mogelijk te bemoeilijken, een bepaling opgenomen, welke de mogelijkheid laat om, door verleening van vrijstelling van het afleggen van onderdeelen der examens van het nieuwe Instituut, met reeds verworven kennis rekening te houden.

Ten aanzien van de toelating van de hierboven bedoelden wordt tweemaal procedure voorgesteld. De aanvragen van hen, die zich binnen een bepaald tijdsverloop na de inwerkingtreding der wet ter inschrijving in het accountantsregister aanmelden, zullen worden onderzocht door een van Regeeringswege te benoemen Commissie voor de Toelating, terwijl de na het verstrijken van bedoeld tijdvak binnenkomende aanvragen door den Raad van Beheer zullen worden onderzocht. Diegenen, welke vóór een door den Minister van Economische Zaken te bepalen tijdstip door de Commissie voor de Toelating ter inschrijving in het register zijn aangewezen, zullen door deze Commissie worden ingeschreven. Zij, omtrent wie op dat tijdstip nog niet definitief is beslist, zoomede degenen, die zich alsdan nog niet voor inschrijving hebben aangemeld, komen eerst later, namelijk nadat de Raad van Beheer zal zijn samengesteld, voor inschrijving in aanmerking. Bij deze regeling heeft de bedoeling voorgezeten, ermede rekening te houden, dat het van belang is, dat het Instituut na de inwerkingtreding van deze wet zoo spoedig mogelijk gereed is, zich aan de hem daarbij opgedragen taak te wijden, en onder meer de benoemingen voor de verschillende organen, voorzoover deze aan het Instituut zijn opgedragen, te doen plaats hebben.

De artikelen 64 tot en met 70 regelen de toelatingsprocedure voor de Commissie voor de Toelating; de artikelen 71 tot en met 75 geven een regeling ten aanzien van het beroep, dat bij een Commissie van Beroep kan worden ingesteld tegen de beslissingen van de Commissie voor de Toelating. De artikelen 81 en 82 houden een overeenkomstige regeling in ten aanzien van den Raad van Beheer en den Raad van Beroep.

Artikel 64 bepaalt het hierboven bedoelde korte tijdsverloop voor aanmelding bij de Commissie voor de Toelating op vier maanden. Deze termijn geeft naar het oordeel van den ondergeteekende voldoende gelegenheid, van den wensch, om voor inschrijving in het register in aanmerking te komen, te doen blijken.

Artikel 65 geeft enkele bepalingen omtrent de samenstelling en de werkwijze van de Commissie voor de Toelating. Teneinde het deskundige element daarin behoorlijk tot zijn recht te doen komen, bepaalt het artikel, dat de leden en plaatsvervangende leden der Commissie in meerderheid uit de beroepsgeenooten zullen moeten worden gekozen. Aangezien de omvang van den arbeid der Commissie tevoren niet is vast te stellen, scheen het voorts gewenscht aan de Kroon over te laten te bepalen, hoeveel plaatsvervangende leden in de Commissie zitting zullen hebben. De geheimhouding voor de commissieleden is hier op dezelfde wijze geregeld als in artikel 15.

Artikel 66 houdt de vereischten voor toelating in. Ten aanzien van het onder a gestelde merkt de ondergeteekende op, dat hij gemeend heeft zich er van te moeten onthouden, bepaalde diploma's te noemen, welke krachtens den hier gestelden eisch toegang tot het register kunnen geven; de waarde der diploma's, door de verschillende accountantsverenigingen vaak gedurende een reeks van jaren afgegeven, loopt daarvoor onderling te zeer uiteen. Doch bovendien zou zulks een beoordeeling van elk diploma en examens afzonderlijk, welke noodig is om nopens de bekwaamheden van den accountant een juist inzicht te verkrijgen, in den weg staan. Ondergeteekende heeft er daarom de voorkeur aan gegeven, de beslissingen in deze materie in handen te leggen van de Commissie voor de Toelating, waarvan de samenstelling uiteraard zoodanig zal moeten wezen, dat zij op dit punt volkomen competent is. Een ander richtsnoer dan hetgeen hiervóór gezegd is aangaande de wenschelijkheid van het innemen van een eenigermate ruim standpunt bij de beoordeeling, is aan de Commissie voor de Toelating moeilijk te geven. Ondergeteekende meent echter, dat dit standpunt het mogelijk zal maken, met de aanspraken van hen, wier examens en voorafgaande studie de toelating ook maar eenigszins wettigen, ten volle rekening te houden.

Het onder b bepaalde stelt de mogelijkheid van toelating open voor hen die, zonder dat zij voldoen aan den sub a vermelden eisch, kunnen wijzen op een accountantspraktijk van eenigen duur, uitgeoefend in een omvang en op een wijze, welke voldoende bekwaamheid en vakkennis waarborgen, en die overigens op het tijdstip van inwerkingtreding der wet den leeftijd van 40 jaren hebben bereikt. De toetsing der genoemde praktijk-eischen, een niet eenvoudige zaak, zal wederom aan de Commissie voor de Toelating worden overgelaten, die daarvoor in vele gevallen een omvangrijk onderzoek naar de werkzaamheden van den candidaat zal moeten instellen. Ook hier zal de Commissie zich weer kunnen laten leiden door de overweging, dat bij de eerste toelating met een niet te strenge beoordeeling grootere belangen gediend zijn dan met een afwijzing van hen, wier capaciteiten wellicht een weinig beneden de grens zouden liggen van wat in de toekomst van candidaat-registeraccountants wordt verwacht.

De eisch inzake den 40-jarigen leeftijd behoeft nog eenige toelichting, omdat daaraan andere overwegingen ten grondslag liggen dan die, welke voor de overige sub b gestelde eischen hebben gegolden. Het onderhavige ontwerp gaat uit van de gedachte, dat slechts door een degelijke voorafgaande studie de bekwaamheden kunnen worden verkregen, welke vereischt worden voor de uitoefening van het accountantsberoep in zijn vollen omvang. Deze opvatting is niet nieuw, doch is reeds sinds jaren levend bij al degenen, die doordrongen zijn van het belang, dat een goed georganiseerd accountantsberoep voor de gemeenschap heeft. Hieraan is ook toe te schrijven de belangrijke ontwikkeling, welke het opleidings- en examenwezen op het gebied der accountancy in de laatste 20 jaar heeft ondergaan. De eisch van een minimum-leeftijd bedoelt nu een correctief te vormen op de bevoorrechtiging van diegenen, die zich, ten tijde dat de overtuiging van de noodzakelijkheid eener wetenschappelijke voorbereiding hier ingang had gevonden, zonder examen op het beroep hebben geworpen, boven hen, die den moeilijken en kostbaren weg van de studie hebben gekozen, en meer nog in het bijzonder boven hen, die op lateren leeftijd die studie hebben aangevangen, doch haar nog niet voltooid hebben en derhalve niet aanstonds voor inschrijving in het register in aanmerking komen.

De artikelen 67 tot en met 75 regelen de wijze, waarop de aanwijzing ter inschrijving van hen, die aan een der in artikel 66 genoemde vereischten voldoen, wordt verkregen. De hierbij gevolgde gedragslijn is, wat de hoofdpunten betreft, gelijk aan die, in § 4 van het ontwerp voor de toelating in het algemeen voorgeschreven. Uiteraard kon er hier geen sprake van zijn, de bevoegdheid om bezwaren in te dienen te verleen aan en te beperken tot in het register ingeschrevenen, doch behoort deze aan een ieder te worden toegekend. Vandaar de regeling van artikel 68, waar het eerste lid publicatie van de namen der candidaten voorschrijft.

Teneinde het onderzoek door de Commissie voor de Toelating niet noodeloos langdurig te doen zijn, is in het tweede lid van artikel 69 bepaald, dat na het constateeren van de aanwezigheid van een reden tot weigering van de aanwijzing ter inschrijving, naar het voldoen aan de andere gestelde voorwaarden geen verder onderzoek behoeft te worden ingesteld. Hiertoe kan de Commissie voor de Toelating weer wel overgaan, indien haar beslissing door de hierna te noemen Commissie van Beroep is vernietigd en de aanvraag met toepassing van het bepaalde in het tweede lid van artikel 74 aan haar is teruggezonden. Den aanvrager staat dan krachtens het bepaalde in artikel 75 wederom beroep open van de nieuwe beslissing van de Commissie voor de Toelating.

Volgens artikel 71 zal van de beslissingen, door de Commissie voor de Toelating genomen, beroep openstaan bij een, eveneens door den Minister van Economische Zaken te benoemen, Commissie van Beroep, in welke, in tegenstelling tot hetgeen ten aanzien van de Commissie voor de Toelating is bepaald, de leden en plaatsvervangende leden-accountants in de minderheid zullen zijn. Dit artikel en de beide daarna volgende geven voorts enkele voorschriften omtrent de werkwijze der Commissie en de terzake van het beroep te volgen procedure.

Artikel 76. Het ligt voor de hand, dat de Commissie voor de Toelating somwijlen voor gevallen zal kunnen komen te staan, waarin door een zich strikt houden aan de eischen van leeftijd en praktijk, bedoeld in artikel 66, onder b, meer aan de billijkheid zou worden tekort gedaan dan dat daardoor de belangen van het nieuwe accountantsregister gediend zouden wezen. Met het oog daarop mag naar de meening van den ondergeteekende de mogelijkheid, om in bijzondere omstandigheden van die eischen af te wijken, in de wet niet ontbreken. Artikel 76 biedt daartoe de gelegenheid; het geeft aan de Commissie voor de Toelating de bevoegdheid, om in daarvoor in aanmerking komende gevallen bij uitzondering, om redenen van billijkheid, van bedoelde eischen geheel of gedeeltelijk onthefing te verleen.

Artikel 77 kwam hiervóór reeds ter sprake. De bepaling van het betreffende tijdstip zal in overleg met de Commissie voor de Toelating geschieden en uiteraard niet plaats hebben, dan nadat een voldoende aantal beslissingen tot aanwijzing ter inschrijving in het register onherroepelijk is geworden.

Artikel 78. Een uitzondering op de wijze van toelating meent de ondergeteekende te moeten maken ten aanzien van de leden en de plaatsvervangende leden van de Commissie voor de Toelating en de Commissie van Beroep, die het beroep van accountant uitoefenen of uitgeoefend hebben, zoomede ten aanzien van de oprichters van het Instituut. Waar het als voor de hand liggend mag worden beschouwd, dat in de beide bovengenoemde Commissies, die de zeer belangrijke taak zullen hebben, een oordeel uit te spreken omtrent de bekwaamheid van de zich ter inschrijving in het accountantsregister anmeldenden, als deskundigen slechts worden aangewezen personen, die zelve geacht kunnen worden aan de gestelde vereischten te voldoen, acht de ondergeteekende het gewenscht, ten aanzien van de hier bedoelden in afwijking van de normale regeling een

bijzondere procedure toepassing te doen vinden. Ook uit een oogpunt van prestige is hier uiteraard alles voor te zeggen. Soortgelijke overwegingen gelden ten opzichte van de oprichters van het Instituut, bij wie zich overigens nog de volgende omstandigheid voordoet. De oprichters zijn van het oogenblik van oprichting af tevens lid van het Instituut. Zij zouden dat lidmaatschap verliezen bij de inwerkingtreding der wet, ingevolge het bepaalde in het tweede lid van artikel 16, zoodat het Instituut van dat tijdstip af zonder leden zou zijn, hetgeen natuurlijk niet wel mogelijk is. Om hieraan tegemoet te komen, bepaalt het slot van dit artikel, dat de inschrijving dezer oprichters geacht wordt te hebben plaats gehad op het tijdstip van inwerkingtreding der wet.

Artikel 79. Dit artikel geeft een regeling ten aanzien van de eerste ledenvergadering van het Instituut, welke door de Commissie voor de Toelating wordt bijeengeroepen. In deze vergadering worden de namens het Instituut in de verschillende organen zitting hebbende leden aange-
wezen.

Artikel 80. De Commissie voor de Toelating bestrijdt de uitgaven van zichzelf en van de Commissie van Beroep uit de bij de aanvragen ingezonden gelden; het saldo van de ontvangsten en uitgaven komt ten bate of ten laste van het Instituut, zulks in overeenstemming met het beginsel, nedergelegd in artikel 53 van het ontwerp.

Ook de artikelen 81 en 82 kwamen reeds eerder ter sprake. De voor de Commissie voor de Toelating en de Commissie van Beroep voorgeschreven procedure wordt hier, wat de hoofdzaken betreft, van overeenkomstige toepassing verklaard ten aanzien van den Raad van Beheer en den Raad van Beroep, welke organen zullen hebben rekening te houden met hetgeen door de beide genoemde Commissies in het algemeen is beslist omtrent de waarde van de aan de beoordeeling dier Commissies onderworpen diploma's of examens, zulks teneinde zooveel mogelijk uniforme opvattingen daaromtrent te bevorderen.

Artikel 83. Tenslotte diende in de overgangsbepalingen rekening te worden gehouden met de belangen van hen, die, ofschoon zij wegens het niet voldoen aan de vereischten, in artikel 66 genoemd, niet voor inschrijving in het register in aanmerking kunnen komen, toch op grond van voorafgaande studie zekere aanspraken zullen kunnen doen gelden op een bijzondere behandeling terzake van hun eventuele toelating in de toekomst. Van degenen, die bewijzen kunnen overleggen, dat zij in bepaalde onderdeelen van de studie, welke voor de nieuwe examens van het Instituut noodig zal zijn, behoorlijk onderlegd zijn, mag niet gevergd worden, dat zij zich wederom volledig aan die examens onderwerpen. In artikel 83 is daarom bepaald, dat de Raad van Beheer, wanneer daartoe aanleiding bestaat, voor bepaalde onderdeelen van bedoelde examens vrijstelling zal kunnen verleenen. De Raad zal daartoe zoowel ambtshalve als op verzoek van belanghebbenden kunnen overgaan. De voorgestelde bepaling zal het tevens mogelijk maken, dat zij, die zich thans voor het examen eener bestaande vereeniging voorbereiden, die voorbereiding kunnen voltooien, zonder dat daarvoor verrichte arbeid ten aanzien van hun aanspraken op een toekomstige inschrijving in het register vergeefs zal zijn geweest. De vrijstellingen zullen, gelijk de bepaling doet zien, niet slechts kunnen worden verleend voor wat aangaat examens, afgelegd vóór de inwerkingtreding der wet, doch evenzeer voor examens, welke werden afgelegd tusschen het tijdstip van inwerkingtreding en dat, waarop de examens van het Instituut voor de eerste maal worden afgenomen.

§ 10 van het ontwerp geeft eenige slotbepalingen, welke, naar het voorkomt, geen afzonderlijke toelichting behoeven.

*De Minister van Economische Zaken,
STEENBERGHE.*

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Red.: L. A. BAKKER, Drs M. BEHRENS,
Drs G. L. GROENEVELD en Drs H. HAVERKAMP

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

Other auditing and advisory work

Cassleton Elliott, E. — Dit opstel behandelt in korte trekken het arbeidsveld, dat voor den accountant open ligt, naast zijn normale controle van de jaarrekening. Na gewezen te hebben op de belangrijke controlefunctie, die de accountant te vervullen heeft bij scheepvaart- en andere pools, vestigt schr. de aandacht op de functie van den accountant als trustee, welke functie de accountant in verschillende vormen kan uit-

oefenen. Tevens gaat schr. na in hoeverre het wenschelijk is een accountant in sommige gevallen tot „Director” te benoemen, of als „Director” met speciale verantwoordelijkheid voor de financiering aan te stellen.

A II 2

The Accountant 17 en 24 Dec. 1938

The accountant as company director

Bray, F. S. — Naar schrijver meent, bestaat er nog steeds een klein aantal accountants, hetwelk twijfel koestert omtrent de wenschelijkheid, dat practiseerende accountants bestuursfuncties in vennootschappen aanvaarden. Schrijver acht den accountant echter juist den aangewezen man om dergelijke functies te bekleeden. Het welzijn van ondernemingen hangt toch veelal af van een goede organisatie en administratie, ten aanzien waarvan de accountant de erkende deskundige is. De positie van den accountant als directeur onder zijn mede-directeuren schijnt door den schrijver echter meer bedoeld te zijn als financieel adviseur, hoewel hij zooveel van de zaak moet weten, dat hij ook de handelingen van zijn mede-directeuren kan beoordeelen. De taak, welke den accountant als directeur wacht, wordt verder uitvoeriger omschreven.

A II 2

Accountancy April 1939

III. LEER VAN DE INRICHTING

Loon-, kostprijs- en magazijnadministratie

Mackloet, S. P. — Schr. geeft het eerste gedeelte van een beschrijving van een loon-, kostprijs- en magazijnadministratie in een middelgrootbedrijf, waar slechts één Underwood boekhoudmachine gebruikt wordt.

A III 3

De Kantoormachinegids Mei 1939

Les symboles en comptabilité

Commesnil, G. — In dit vervolgartikel wordt meer speciaal de toepassing van symbolen bij de opzet van administratie-schema's besproken.

A III 3

Le Commerce April 1939

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Testimony of expert Witness et at S.E.C. hearing

Redactie, — De meening van twaalf vooraanstaande public-accountants, over meer dan honderd belangrijke vragen de uitoefening van het beroep betreffende, is gevraagd door de „Securities and Exchange Commission”, zulks naar aanleiding van de in Amerika bekend geworden „McKesson & Robbins Case”. Uit het rapport dat meer dan 1500 bladzijden beslaat, wordt hier van een gedeelte der antwoorden een résumé gegeven. De Redactie acht de waarde van dit rapport, dat het geheele terrein van de accountantspraktijk omvat, van onberekenbaar belang voor praktijk en studie.

A IV 1

The Journal of Accountancy April 1939

Limited audits

Rowland, S. W. — Volgens schrijver moeten in feite alle „audits” „limited” zijn, daar in de meeste gevallen de accountant niet alles kan controleeren en het in alle gevallen noodig is, een grens te trekken, waarbuiten men niet verder zal gaan. Een accountantsrapport kan dan ook niets meer zijn dan het weergeven van een persoonlijke opinie, welke steunt op de betrouwbaarheid en bekwaamheid van den ondertekenaar. Niettemin is het publiek gewend een scheiding te maken tusschen „Complete audits” (waarbij als standaard geldt het statutaire onderzoek volgens de Companies Act 1929) en „limited audits”. Behandeld worden de grenzen en consequenties van deze laatste.

A IV 2

Accountancy April 1939

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Enquete naar het onkosten-percentage van den bouwmaterialenhandel in Nederland in 1937

Redactie — De Handelsbedrijven worden naar de grootte van hun omzet in 4 groepen verdeeld. Van elk der groepen wordt een overzicht gegeven van: de voorraden, de inkooprij van de verkoopen, de verkoopen, de brutowinst, de exploitatiekosten, de afschrijvingen en de handelswinst; een en ander in guldens en in procenten van de omzet. Daarna volgt o.a. een vergelijkende staat der percentages in de vier groepen en een detaillering der exploitatiekosten.

B a III 1

Verg. van Handelaren in Bouwmaterialen in Nederland (Hafabo) Mei 1939

Coördinatie van research en industrie

Lange de Boer, Ir. E. H. J. — Een klein land heeft groote moeilijkheden te overwinnen bij zijn export; coördinatie van zijn technische krachten is daartoe noodig en mogelijk. Researchwerk voor gespecialiseer-